

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΘΕΑΤΡΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

Πρακτικά ημερίδας με τίτλο:
“Θεατρική Τέχνη και Παιδί -
Προοπτικές της Θεατρικής Παιδείας στο Σχολείο”

Υπό την αιγίδα του
Υπουργείου Πολιτισμού

Οργάνωση-Συντονισμός: ΚΕΝΤΡΟ ΤΕΧΝΗΣ ΠΑΙΔΙΟΥ

Χορηγός:

Kraft Jacobs Suchard

ΑΘΗΝΑ 1996

ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Χαρά Μπακονικόλα - Γεωργοπούλου

Δημήτρης Πανταζίδης

Δήμητρα Κούντζουλα

Ξένια Γεωργοπούλου

Βιβή Χαρίτου

ΚΕΝΤΡΟ ΤΕΧΝΗΣ ΠΑΙΔΙΟΥ

Τηλ. Επικοινωνίας: 72.10.703, 72.34.061, 093-353632

FAX: 72.51.298

Διεύθυνση: Στασινού 8, Αθήνα

Η έκδοση των Πρακτικών της Ημερίδας "Θεατρική Τέχνη και Παιδί - Προοπτικές της Θεατρικής Παιδείας στο Σχολείο" πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο της έκθεσης "Το Θέατρο για Παιδιά - 35 Χρόνια Δημιουργία" με τη χορηγία της Kraft Jacobs Suchard/Παυλίδης.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. Χαιρετισμός εκπροσώπου Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών.
2. Χαιρετισμός εκπροσώπου Κέντρου Τέχνης Παιδιού
3. Χαιρετισμός εκπροσώπου Kraft Jacobs Suchard/Παυλίδης
4. Το Θέατρο στο Σχολείο, Βάλτερ Πούχνερ
5. Η συμβολή της Θεατρικής Παιδείας στην καλλιέργεια του παιδιού και του εφήβου, Χαρά Μπακονικόλα-Γεωργοπούλου
6. Το Κουκλοθέατρο στην Εκπαίδευση, Απόστολος Μαγουλιώτης
7. Το Παιδικό Θέατρο, Έλλη Βοζικιάδου
8. Η σχέση του Ηθοποιού με το μικρό θεατή, Αντώνης Διαμαντής
9. Εμπειρίες από το Θέατρο στο σχολείο, Γωγώ Βαρζελιώτη
10. Το Θέατρο στο Σχολείο, Ελευθερία Γιαννέλου
11. Μεθόδευση της εισαγωγής του μαθήματος του Θεάτρου στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, Αύρα Ξεπαπαδάκου
12. Γνωριμία με το Κέντρο Τέχνης Παιδιού, Δήμητρα Κούντζουλα

Αντί χαιρετισμού

Αγαπητοί φίλοι,

Οφείλω να κάνω μια αδρομερή χαρτογράφηση της ημερίδας αυτής για να αποφευχθούν τυχόν παρανοήσεις γύρω από τη σύνθεση και το θέμα της:

Όπως ήδη θα έχετε αντιληφθεί από το πρόγραμμα, η πρόσκληση σε συμμετοχή απευθυνόταν σε δύο διακεκριμένους μεταξύ τους χώρους: τον χώρο του επαγγελματικού παιδικού θεάματος και τον χώρο των αποφοίτων του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Παν/μίου Αθηνών, οι οποίοι είχαν μέχρι τώρα κάποια προσωπική εμπειρία από τη θεατρική εκπαίδευση σε σχολεία.

Αυτό σημαίνει πως συνειδητά, και για λόγους πρακτικούς που αφορούσαν την περιορισμένη διάρκεια αυτής της συνάντησης, δεν απευθυνθήκαμε στην παρούσα φάση του προβληματισμού μας ούτε στους θεωρητικούς παιδαγωγούς, ούτε και στους εκπαιδευτικούς που έχουν ασχοληθεί σοβαρά και αποτελεσματικά με το μαθητικό θέατρο. Θέλω να πιστεύω πως η αποψινή μας συνάντηση θα έχει σύντομα μια συνέχεια, ώστε ο διάλογος ανάμεσα στους νεαρούς μας θεατρολόγους και στους ανθρώπους που αγωνίζονται για τη θεατρική παιδεία στο σχολείο να εμπλουτισθεί και με τις οπτικές που εκ των πραγμάτων δεν θα προσεγγισθούν απόψε.

Από την άλλη πλευρά, θέλω να κάνω μία σημαντική διευκρίνιση: μερικούς από τους σπουδαίους εργάτες του παιδικού θεάτρου δεν μπορέσαμε να τους βρούμε εγκαίρως, και γι' αυτό δεν βρίσκονται ανάμεσά μας. Άλλους, πάλι, τους παραλείψαμε από καθαρή αβλεψία και αυτό ομολογώ πως πρέπει να το χρεωθώ προσωπικά. Ωστόσο, πρέπει να σας επισημάνω παράλληλα πως δεν είναι εφικτό, σε τέτοιες σύντομες συναντήσεις, να έχουμε τη χαρά να ακούμε όλους τους ειδικούς του χώρου: αυτό αποτελεί δυνατότητα ενός συνεδρίου, και μάλιστα ενός συνεδρίου-μαμμούθ.

Τα βασικά θέματα της αποψινής βραδυάς είναι: 1) η αναγκαιότητα της εισαγωγής του μαθήματος της θεατρικής παιδείας και πράξης στα σχολεία της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και 2) οι δυνατότητες που προσφέρονται σήμερα για μια ορθολογική οργάνωση και θεσμοθέτηση αυτής της συγκεκριμένης μορφής αισθητικής παιδείας.

Μία συζήτηση για το παιδί και το θέατρο έχει πάντοτε ως αφετηρία μια αλήθεια γενικότερη και αναντίρρητη: ότι ο κόσμος των μορφών δεν είναι λιγότερο σημαντικός από τον κόσμο των διανοημάτων, όπως και η αγάπη για την τέχνη δεν είναι λιγότερο αναγκαία για την ανθρώπινη ζωή από την αγάπη για τη φυσική ή τα μαθηματικά. Απλώς πρόκειται για αγάπες διαφορετικής τάξης. Το σχολείο οφείλει και τις δυο να τις εμπνέει στα παιδιά.

Χαρά Μπακονικόλα-Γεωργοπούλου

Αντί χαιρετισμού

Αγαπητοί φίλοι,

Οφείλω να κάνω μια αδρομερή χαρτογράφηση της ημερίδας αυτής για να αποφευχθούν τυχόν παρανοήσεις γύρω από τη σύνθεση και το θέμα της:

Όπως ήδη θα έχετε αντιληφθεί από το πρόγραμμα, η πρόσκληση σε συμμετοχή απευθυνόταν σε δύο διακεκριμένους μεταξύ τους χώρους: τον χώρο του επαγγελματικού παιδικού θεάματος και τον χώρο των αποφοίτων του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Παν/μίου Αθηνών, οι οποίοι είχαν μέχρι τώρα κάποια προσωπική εμπειρία από τη θεατρική εκπαίδευση σε σχολεία.

Αυτό σημαίνει πως συνειδητά, και για λόγους πρακτικούς που αφορούσαν την περιορισμένη διάρκεια αυτής της συνάντησης, δεν απευθυνθήκαμε στην παρούσα φάση του προβληματισμού μας ούτε στους θεωρητικούς παιδαγωγούς, ούτε και στους εκπαιδευτικούς που έχουν ασχοληθεί σοβαρά και αποτελεσματικά με το μαθητικό θέατρο. Θέλω να πιστεύω πως η αποψινή μας συνάντηση θα έχει σύντομα μια συνέχεια, ώστε ο διάλογος ανάμεσα στους νεαρούς μας θεατρολόγους και στους ανθρώπους που αγωνίζονται για τη θεατρική παιδεία στο σχολείο να εμπλουτισθεί και με τις οπτικές που εκ των πραγμάτων δεν θα προσεγγισθούν απόψε.

Από την άλλη πλευρά, θέλω να κάνω μία σημαντική διευκρίνηση: μερικούς από τους σπουδαίους εργάτες του παιδικού θεάτρου δεν μπορέσαμε να τους βρούμε εγκαίρως, και γι' αυτό δεν βρίσκονται ανάμεσά μας. Άλλους, πάλι, τους παραλείψαμε από καθαρή αβλεψία και αυτό ομολογώ πως πρέπει να το χρεωθώ προσωπικά. Ωστόσο, πρέπει να σας επισημάνω παράλληλα πως δεν είναι εφικτό, σε τέτοιες σύντομες συναντήσεις, να έχουμε τη χαρά να ακούμε όλους τους ειδικούς του χώρου: αυτό αποτελεί δυνατότητα ενός συνεδρίου, και μάλιστα ενός συνεδρίου-μαμμούθ.

Τα βασικά θέματα της αποψινής βραδυάς είναι: 1) η αναγκαιότητα της εισαγωγής του μαθήματος της θεατρικής παιδείας και πράξης στα σχολεία της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και 2) οι δυνατότητες που προσφέρονται σήμερα για μια ορθολογική οργάνωση και θεσμοθέτηση αυτής της συγκεκριμένης μορφής αισθητικής παιδείας.

Μία συζήτηση για το παιδί και το θέατρο έχει πάντοτε ως αφετηρία μια αλήθεια γενικότερη και αναντίρρητη: ότι ο κόσμος των μορφών δεν είναι λιγότερο σημαντικός από τον κόσμο των διανοημάτων, όπως και η αγάπη για την τέχνη δεν είναι λιγότερο αναγκαία για την ανθρώπινη ζωή από την αγάπη για τη φυσική ή τα μαθηματικά. Απλώς πρόκειται για αγάπες διαφορετικής τάξης. Το σχολείο οφείλει και τις δυο να τις εμπνέει στα παιδιά.

Χαρά Μπακονικόλα-Γεωργοπούλου

Το "Κέντρο Τέχνης Παιδιού" είναι ένας μη κερδοσκοπικός οργανισμός που λειτουργεί τα τελευταία 10 χρόνια και στόχο έχει τη διερεύνηση των σχέσεων Τέχνης, Παιδιού και Νεολαίας καθώς επίσης και τη διαμόρφωση της πολιτιστικής ταυτότητας στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η δημιουργική απασχόληση των παιδιών μέσα από όλες τις μορφές Τέχνης και τα αντίστοιχα σύμβολά τους καθιστά τους αυριανούς ενήλικες, σκεπτόμενους και ενεργητικούς πολίτες και όχι παθητικούς δέκτες μιας καταναλωτικής κοινωνίας. Προς αυτήν λοιπόν την κατεύθυνση το "Κέντρο Τέχνης" έχει αναπτύξει και στο παρελθόν αντίστοιχες με τη σημερινή πρωτοβουλίες σε Εθνικό και Ευρωπαϊκό επίπεδο.

Ενδεικτικά αναφέρουμε:

1) Την Γ' συνάντηση του "EU.NET.ART" (Ευρωπαϊκό Δίκτυο Πολιτιστικών και Καλλιτεχνικών Κέντρων για Παιδιά και Νέους), το 1993 στους Δελφούς, με θέμα: **"Εθνική Κληρονομιά και Ευρωπαϊκή Πολιτιστική ταυτότητα"**.

Στο συνέδριο συμμετείχαν οργανισμοί από όλη την Ευρώπη που ασχολούνται χρόνια με την πολιτιστική παιδεία των παιδιών και των νέων και τελούσε υπό την αιγίδα του Συμβουλίου της Ευρώπης.

2) Την Δ' συνάντηση του "EU.NET.ART" το 1994 στην Κέρκυρα, στο πλαίσιο της Ελληνικής Προεδρίας της Ε.Ε., με θέμα : **"Τέχνη και Παιδί - Ευρωπαϊκές πρακτικές και προτάσεις εισαγωγής της Τέχνης και των Πολιτιστικών στο Εκπαιδευτικό σύστημα"**.

Η διοργάνωση έγινε με την συνεργασία του Δήμου Κερκυραίων και της Εθνικής Πινακοθήκης - Παράρτημα Κέρκυρας.

Η συγκεκριμένη ημερίδα που διοργανώθηκε με τη συνεργασία του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών και που πραγματοποιείται με τη χορηγία της Kraft Jacobs Suchard/Παυλίδης, αποτελεί τη συμβολή του Κέντρου μας στην έρευνα για την Τέχνη και το Παιδί, κατά το 1996.

Για το 1997 έχει προγραμματιστεί συνέδριο στην Θεσσαλονίκη, στο πλαίσιο του θεσμού της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας της Ευρώπης.

Δημήτρης Πανταζίδης
Πρόεδρος Δ.Σ.
Επικοινωνιολόγος

Η Kraft Jacobs Suchard /Παυλίδης, έχοντας πίσω της παρελθόν σχεδόν δύο αιώνων έντονης προσφοράς στις ιστορικές και κοινωνικές αξίες στην Ευρώπη, εκφράζει για μια ακόμη φορά την αφοσίωσή της στην υπόθεση της Τέχνης και του Παιδιού.

Το παιδί, ο αυριανός πολίτης της Ευρώπης, που φέρει την ιστορική και πολιτισμική κληρονομιά αιώνων αξίζει μια ολοκληρωμένη, πολυδιάστατη και ενιαία παιδεία, ώστε να μπορέσει να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις του 21ου αιώνα που ξεπροβάλλει.

Η Kraft Jacobs Suchard/Παυλίδης, στο πλαίσιο των κοινωνικών και πολιτιστικών δραστηριοτήτων της για παιδιά και Νέους, σε διάφορους τομείς της Τέχνης, συμμετέχει ενεργά στις αξιόλογες πρωτοβουλίες που αναπτύσσουν φορείς όπως το "Πανεπιστήμιο της Αθήνας - Τμήμα Θεατρικών Σπουδών" και το "Κέντρο Τέχνης Παιδιού" που συμβάλλουν στην διαμόρφωση μιας ολοκληρωμένης προσωπικότητας της Νέας Γενιάς.

Μάνια Ξένου

Διευθύντρια Εταιρικών Υποθέσεων

Kraft Jacobs Suchard/Παυλίδης

ΤΟ ΘΕΑΤΡΟ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

Παιδαγωγικοί, ψυχολογικοί και θεατρολογικοί προβληματισμοί στη σύγχρονη
ευρωπαϊκή εκπαίδευση.

Από τις εθνικές γιορτές και τη μορφωτική πράξη στο δραματοποιημένο παιχνίδι
και το ψυχόδραμα.

**Βάλτερ Πούχνερ, Καθηγητής του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών
του Πανεπιστημίου Αθηνών, και Πρόεδρος του Τμήματος**

Το μελέτημα αυτό αποσκοπεί στο να δώσει μια πρώτη εποπτεία της θεωρητικής τεκμηρίωσης της θεατρικής έκφρασης στο σχολείο και των σχετικών πειραμάτων που έχουν πραγματοποιηθεί κατά τη διάρκεια του 20ου αιώνα σε διάφορες χώρες της Ευρώπης, και να σκιαγραφήσει τη μετάβαση του παραδοσιακού σχολικού θεάτρου με πατριωτικό ή και παραμυθοδραματικό περιεχόμενο ή με παραστάσεις αναγνωρισμένων έργων του παγκόσμιου δραματολογίου σε πιο ελεύθερες μορφές αυθεντικής θεατρικής έκφρασης της παιδικής και νεανικής ηλικίας, μορφές που να στηρίζονται σχεδόν αποκλειστικά στη δημιουργική, κριτική και μιμική ευαισθησία της σχολικής κοινότητας και που έχουν, συνεπώς, ουσιαστική παιδαγωγική και ψυχολογική σημασία, ως αυτοπραγμάτωση του νεαρού ατόμου, καλλιέργεια της κοινωνικότητας, αυτογνωσία του εγώ, ανοχή και εκτίμηση του άλλου, του διαφορετικού. Η παρουσίαση αυτών των μορφών και τάσεων του σύγχρονου σχολικού θεάτρου, των τρόπων και των αιτιών, με βάση τα οποία πραγματοποιήθηκε, σχολιάστηκε και μελετήθηκε σε διάφορες χώρες της Ευρώπης, και των διαφόρων επιστημών, στα πλαίσια των οποίων έγινε αυτό, έχει φυσικό αποδέκτη το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων, το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, τη Φιλεκπαιδευτική Εταιρεία (που με την επιτυχή οργάνωση των ετήσιων Αγώνων Μαθητικού Θεάτρου συμβάλλει ουσιαστικά και έμπρακτα στην υλοποίηση του οράματος της αξέχαστης Μελίνας Μερκούρη, να ενταχθεί θεσμικά και οργανικά το θέατρο, ως γνώση και ως έκφραση, σε όλες τις βαθμίδες της εκπαιδευτικής διαδικασίας) και ακόμα όποιο άλλο φορέα μπορεί να γνωμοδοτήσει και να βοηθήσει στην πραγματοποίηση μιας θεσμικά κατοχυρωμένης καλλιέργειας της θεατρικής αγωγής και έκφρασης στο σχολείο.

Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ ΘΕΑΤΡΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΕΦΗΒΟΥ

**Χαρά Μπακονικόλα - Γεωργοπούλου, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια
του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών**

Το θέμα το οποίο θα επιχειρήσω να προσεγγίσω εδώ, αν και ενδιαφέρον για μας τους εκπαιδευτικούς, ακούγεται πολύ περιορισμένο, και οφείλω να δικαιολογηθώ, ξεκινώντας από μια τοποθέτησή του πάνω στην τομή δύο γενικών πεδίων. Οι γενικές έννοιες που προϋποτίθενται στον προβληματισμό μας γύρω από το παιδί και το θέατρο είναι ο άνθρωπος και η τέχνη. 'Ό,τι ισχύει, λοιπόν, κατ' αρχήν, για το πνεύμα του παιδιού και του εφήβου, ισχύει και για τον ενήλικα. Και ό,τι ισχύει θεμελιακά για την τέχνη του θεάτρου, ισχύει και για όλες τις αποκαλούμενες καλές τέχνες. Από εκεί και πέρα, οι διαφοροποιήσεις των σχέσεων έχουν να κάνουν με τις ειδοποιούς διαφορές, δηλαδή με την εκάστοτε διαφορά μεταξύ γένους και είδους.

Ποιο είναι το ιδιαίτερο νόημα μιας συζήτησης γύρω από την θεατρική παιδεία των πολύ νεαρών ατόμων: Σε ό,τι αφορά τον εκπαιδευόμενο, μεγάλη σημασία έχει εδώ το γεγονός πως αυτός είναι ακόμη υπό διαμόρφωση, βιολογική, ψυχική, πνευματική. Σε ό,τι αφορά το θέατρο, το σημαντικό είναι πως αυτό διαθέτει ένα βασικό ανθρωπολογικό χαρακτηριστικό που δεν συναντούμε στις άλλες τέχνες. Τα δύο αυτά στοιχεία μάς νομιμοποιούν να θεωρήσουμε την επαφή του μαθητή με το θεατρικό γίνεσθαι επαφή εξαιρετικά προνομιακή και πολυδύναμη.

Αλλά ας μπούμε ευθέως στο θέμα μας. Οι τέχνες εν γένει αφήνουν ένα χωροχρονικό περιθώριο επαφής μεταξύ δημιουργού και αποδέκτη. Το έργο τέχνης είναι το προϊόν της πνευματικής και σωματικής εργασίας του καλλιτέχνη, το οποίο παίρνει την οριστική του μορφή ερήμην - και εν απουσία - του φιλότεχνου κοινού. Έτσι, ο ζωγράφος, ο γλύπτης, ο αρχιτέκτων, ο μουσουργός,

ΤΟ ΚΟΥΚΛΟΘΕΑΤΡΟ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Απόστολος Μαγουλιώτης, Επιστημονικός Συνεργάτης
του Παιδαγωγικού Τμήματος Νηπιαγωγών του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας

Το κουκλοθέατρο είναι ένα είδος θεάτρου στο οποίο δρουν κούκλες ή αντικείμενα, τα οποία ζωντανεύουν οι άνθρωποι με ανάλογες κινήσεις και ανάλογες φωνές, κρυμμένοι τις περισσότερες φορές από τους θεατές. Το ζωντανέμα της κούκλας, η μετατροπή της από άψυχο και ακίνητο αντικείμενο σε ζωντανό στα μάτια του θεατή φαίνεται σαν θαύμα, κι αυτό είναι που κάνει το κουκλοθέατρο να ξεχωρίζει ανάμεσα στα άλλα είδη θεάματος. Είναι αυτό το είδος του θεάτρου που μπορεί να πετύχει μέσα σε λίγο χρόνο, σε στενό χώρο και με μικρές δαπάνες.

Το κουκλοθέατρο μπορεί να θεωρηθεί σαν το πρώτο θέατρο του παιδιού, γιατί είναι μια τέχνη κατανοητή και πολύ κοντά στην παιδική ψυχολογία. Είναι το θέατρο στο οποίο τα παιχνίδια ζωντανεύουν, και οι ζωγραφιές μεταβάλλονται σε παραμύθια, ενώ ασκεί μεγάλη συγκινησιακή επίδραση στα παιδιά. Η Μαντλίν Α. Ρομπέρ (στο βιβλίο της **“Η συναισθηματική και ηθική ζωή του παιδιού”**) μας δίνει μια αξιολογή άποψη για το τι σημαίνει για το παιδί το κουκλοθέατρο, ή μάλλον η κούκλα του: “Το Νευρόσπαστο (Φασουλής) υπακούει στην ιδιοτροπία μου, στην έμπνευσή μου, στον ενθουσιασμό μου... όλες οι κινήσεις του είναι η συνέπεια των ιδεών που μου έρχονται και των λόγων που του δανείζω... είναι, τέλος, “εγώ”, δηλαδή ένα ζωντανό πλάσμα και όχι μια κούκλα”.

Τα παιδιά παίζουν κουκλοθέατρο άνετα ακόμη και με την παρουσία θεατών, δεν επηρεάζονται δηλαδή σχεδόν καθόλου. Ειδικά όταν είναι κρυμμένα, εξαφανίζονται οι ενδεχόμενες αναστολές. Έτσι εκδηλώνονται ελεύθερα και εκφράζονται με αυθορμητισμό. Με τις κούκλες βρίσκουν διέξοδο, για να εκδηλώσουν ελεύθερα και αβίαστα τον ψυχικό τους κόσμο. Εδώ αξίζει να αναφερθεί ακόμη και ο ψυχοθεραπευτικός ρόλος του κουκλοθεάτρου.

Έχοντας όλα αυτά υπόψη, ας συμπεριλάβουμε το κουκλοθέατρο στις καθημερινές σχολικές δραστηριότητες της Α/βάθμιας και Β/βάθμιας εκπαίδευσης. Το κουκλοθέατρο, μπορεί να μπει στην τάξη: α) με οπτικοακουστικά εκπαιδευτικά μέσα, β) με παρουσιάσεις από ειδικούς

ΤΟ ΠΑΙΔΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ

Έλλη Βοζικιάδου, Σκηνοθέτης - Ηθοποιός
του Θεάτρου "ΘΥΜΕΛΗ"

Το θέατρο, που μας έρχεται από τα βάθη των αιώνων, είναι μια λειτουργία, που κάνει τον άνθρωπο να ζει καταστάσεις άλλων ανθρώπων, θέτοντας τον εαυτό του σαν θεατή των δρώμενων, και συγχρόνως μετέχοντας σ' αυτά.

Η εμφάνιση των Τεχνών σε όλες σχεδόν τις κοινωνίες, σε όλες τις εποχές, αποτελεί ένα αξιοσημείωτο φαινόμενο. Θα μπορούσαμε, δικαιολογημένα, να πούμε ότι η προσέγγιση των Τεχνών αυτών αποτελεί ανάγκη κατά της ανθρώπινης μοναξιάς και επιθυμία για φυγή, αλλά και πνευματική ανάταση....

Κατά την προσωπική μου αντίληψη, το θέατρο είναι ένα και ενιαίο... Οι σκοποί του επίσης... Καθώς και η αναγκαιότητά του...

Και ας έρθουμε συγκεκριμένα στη θέση του παιδιού απέναντι στο θέατρο:

Το παιδί, δεν αποζητεί παρά αυτό που ζητούμε και εμείς οι μεγάλοι, μια που το θέατρο είναι λόγος χωρίς καμμιά αμφισβήτηση. Όλα τα άλλα, γύρω από τον Λόγο, απλώς τον υπηρετούν.... Η ανθρώπινη δεκτικότητα είναι μία και ενιαία, τόσο στους ενήλικες όσο και στα παιδιά. Επεκράτησε πολλές φορές η αντίληψη ότι το παιδικό θέατρο, για να προκαλέσει το ενδιαφέρον του παιδιού, θα πρέπει να είναι σύστοιχο ή και πολλές φορές κατώτερο από τις δυνατότητές του... Αυτό, κατά την γνώμη μου, είναι λάθος, μεγάλο λάθος.... Αν βέβαια χωρίσουμε το θέατρο σε πνευματική λειτουργία και σε ρηχή ψυχαγωγία, τότε το ένα θα έχει προσφέρει εντελώς διαφορετικά πράγματα από το άλλο. Και εδώ είναι το ζητούμενο: Θέλουμε να μεταφέρουμε θέσεις, αρχές, οράματα και αξίες στο παιδί; Ή θέλουμε να του στήσουμε μια παιδική χαρά; Το θέατρο είναι Λειτουργία Ζωής, και πολύ σοβαρό θέμα για τον άνθρωπο. Δεν παρερμηνεύει τον όρο "ΨΥΧΑΓΩΓΙΑ", που παραφράστηκε με τα χρόνια στον όρο "ΚΟΙΝΗ ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΗ".

Η μακρά μου πείρα στο παιδικό θέατρο με δίδαξε ότι τίποτα δεν καθλώνει περισσότερο το παιδί στο κάθισμα ενός θεάτρου από τον Λόγο, και παραπέμπω στην προσοχή που δίνει το παιδί στην αφήγηση ενός παραμυθιού! Τώρα βέβαια ερχόμαστε στις σωστές αναλογίες, όταν θα ποικιληθεί ο Λόγος από διάφορες άλλες παρεμβάσεις (Μουσική, Χορός, Παντομίμα, κ.λ.π.). Τα δευτερογενή αυτά στοιχεία του θεάτρου πρέπει να βρίσκονται πάντα κάτω από την κυριαρχία του Λόγου, και συγχρόνως να είναι αλληλένδετα μεταξύ τους....

Η ΣΧΕΣΗ ΤΟΥ ΗΘΟΠΟΙΟΥ ΜΕ ΤΟ ΜΙΚΡΟ ΘΕΑΤΡΟ

Αντώνης Διαμαντής, Ηθοποιός-Σκηνοθέτης
του Θεατρικού Οργανισμού "ΟΜΜΑ"

Έχω πάρει μέρος, στο παρελθόν, σε τρεις θεατρικές παραστάσεις για παιδιά και έτσι από αυτό το γεγονός παίρνω το ερέθισμα για να αναφερθώ σε μερικές από τις εμπειρίες που είχα ως ηθοποιός. Θυμάμαι μια φορά, μετά από μία παράσταση μας έδωσαν κάποιοι φοιτητές από το Πανεπιστήμιο να συμπληρώσουμε ένα ερωτηματολόγιο που περιείχε ερωτήσεις όπως λ.χ. τι άρεσε στο παιδί να παρατηρεί σε μια παράσταση, τι τραβούσε την προσοχή του, πώς αντιδρούσε στην μουσική, τη σχέση του με το κείμενο κ.λ.π. Ρώτησα αυθόρμητα γιατί απευθύνουν το ερωτηματολόγιο σε μας και όχι στα ίδια τα παιδιά. Αυτή η απορία μου παραμένει ως σήμερα.

Αισθάνομαι ότι προσπαθούμε να αναλύσουμε και να ερμηνεύσουμε με τα δικά μας δεδομένα, χωρίς ουσιαστικά να λαμβάνουμε υπόψη τα ίδια τα παιδιά. Ίσως γι' αυτό πολλές φορές αυτά που λέμε ή κάνουμε στο θέατρο για παιδιά αποτυγχάνουν ή δεν ισχύουν.

Σας αναφέρω για παράδειγμα αυτό που διάβασα προ ημερών στην εφημερίδα: Στο Λονδίνο, δύο φημισμένοι και έμπειροι θίασοι παρουσίασαν τη διασκευή του έργου *Χάνσελ και Γκρέτελ* των αδελφών Γκριμ και, παρ' όλη την προσεγμένη δουλειά που έκαναν, οι μικροί θεατές έφευγαν με λυγμούς από το θέατρο, παρ' όλη την εμμονή των γονιών να πηγαίνουν τα παιδιά τους να δούν την παράσταση θεωρώντας την ως επιτυχία. Πιστεύω, πως ένα από τα προβλήματα που παρουσιάζονται είναι η έλλειψη ενημέρωσης των γονιών που πάνε τα παιδιά τους να δουν θέατρο χωρίς προηγουμένως να'χουν οι ίδιοι προβληματιστεί ή ελέγξει το περιεχόμενο της παράστασης.

Απ' την άλλη τα θέατρα, με γνώμονα την εμπορικότητα (ως γνωστόν σ' αυτό το είδος θεάτρου ο ένας θεατής είναι δύο δηλ. παιδί μαζί με γονιό), θεωρούν ότι μια παράσταση για παιδιά είναι εύκολη και γρήγορη λύση, χωρίς να προβληματίζονται ιδιαίτερα για τα αποτελέσματα. Νομίζουν ότι μπορούν εύκολα να ψυχαγωγήσουν το παιδί, μπερδεύοντας την Αγωγή της ψυχής με την διασκέδαση.

Ένας διαχωρισμός που μπορεί να γίνει στις παραστάσεις για παιδιά είναι: Στις λεγόμενες ρεαλιστικές, που αποβλέπουν σε ένα είδος κοινωνικής

ΕΜΠΕΙΡΙΕΣ ΑΠΟ ΤΟ ΘΕΑΤΡΟ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

Γωγώ Βαρζελιώτη, Απόφοιτη του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών
του Πανεπιστημίου Αθηνών

Με πολύ σεβασμό προς τους δασκάλους μου, ορισμένοι μάλιστα από τους οποίους βρίσκονται και απόψε εδώ, θα τολμούσα να πω ότι ένα πολύ σημαντικό μάθημα ήταν εκείνο που μου έδωσε λίγο πριν την αποφοίτησή μου μια μικρή ομάδα μαθητών.

Όταν πέρυσι μου ζητήθηκε από το σύλλογο γονέων ενός δημοτικού σχολείου να συνεργαστώ με μερικούς μαθητές για την προετοιμασία μιας θεατρικής παράστασης, η χαρά μου ήταν αληθινά μεγάλη. Αγαπάω τα παιδιά και με γοήτευε πάντοτε πολύ ο τρόπος που αντιμετωπίζουν το θέατρο, είτε ως θεατές, είτε ως μέλη μιας θεατρικής κοινότητας.

Επιπλέον, το να μιλάς με τα παιδιά για το θέατρο, να τα βοηθάς να ανοίξουν κάποια παράθυρα προς την τέχνη και τον κόσμο της, είναι κάτι μαγικό, δεν έχει καμία σχέση με την αυστηρή διδασκαλία των υποχρεωτικών μαθημάτων τους.

Έτσι, δέχτηκα με ενθουσιασμό.

Ως φοιτήτρια του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών, είχα μία ευρεία εικόνα του Παγκοσμίου Θεάτρου. Έτσι, δε δυσκολεύτηκα ιδιαίτερα να βρώ το έργο που εξυπηρετούσε τις υπάρχουσες ανάγκες και να το διασκευάσω για τα παιδιά.

Η θεωρητική μου κατάρτιση και η μελέτη της ιστορίας του Θεάτρου, σε συνδυασμό με τις εμπειρίες και τις εικόνες μου ως θεατή, με βοήθησαν στην αντιμετώπιση προβλημάτων πρακτικών, ας μου επιτραπεί η έκφραση, "σκηνοθετικών".

Όμως δυστυχώς τα προβλήματα δεν ήταν μόνο τέτοιας υφής.

Στο σχολείο δεν προβλεπόταν χώρος για τις πρόβες μιας θεατρικής ομάδας. Τα παιδιά αναγκάζονταν κάποιες φορές να δοκιμάζουν τις δυνάμεις

ΤΟ ΘΕΑΤΡΟ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

Ελευθερία Γιαννέλου, Απόφοιτη του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών
του Πανεπιστημίου Αθηνών

Το Θέατρο είναι ένα θέμα που έχει συζητηθεί πολύ, και για τη σημασία του έχουν γραφτεί πολλά από ανθρώπους οι οποίοι έχουν ασχοληθεί με το αντικείμενο κι έχουν εμπειρία πάνω σ' αυτό.

Έτσι, δεν υπάρχει πια αμφιβολία πως αποτελεί μία ακόμα εκπαιδευτική διαδικασία, ένα παιδαγωγικό μέσο, το οποίο συνδυάζει την παροχή γνώσεων με την ψυχαγωγία και την αισθητική καλλιέργεια.

Όταν διδάσκεις το Θέατρο, ή, καλύτερα, όταν μεις στο Θέατρο μικρά παιδιά - ίσως το πιο πρόσφορο έδαφος για να σπείρεις θέατρο και να θερίσεις χαρά (κι όχι μόνο) - συνειδητοποιείς πόσο σημαντική είναι η δουλειά που κάνεις και πόσα σου δίνεται η δυνατότητα να προσφέρεις σ' αυτά τα μικρά πλάσματα, τα οποία, με ορθάνοιχτα μάτια, στόματα, αυτιά, με όλη τους την ύπαρξη, ρουφούν, συμμετέχουν και δημιουργούν.

Θα κάνω μία προσπάθεια να βάλω σε τάξη αυτά που αισθάνομαι ότι προσφέρει το θέατρο στα παιδιά. όπως τα είδα μέσα από την μικρή μου εμπειρία στα σχολεία:

Καταρχήν, τους δίνει τη δυνατότητα να έρθουν σ' επαφή με ένα ευρύτερο πνευματικό και πολιτιστικό περιβάλλον.

Διευρύνουν τις γνώσεις τους, πολλαπλασιάζουν τις εμπειρίες τους, εφόσον λειτουργούν σε συνθήκες και έρχονται σε επαφή με αντικείμενα που δεν τους παρέχονται από το οικογενειακό ή το σχολικό περιβάλλον.

Συντελεί στην καλλιέργεια του λόγου και της έκφρασης, μια και ο θεατρικός λόγος τα φέρνει σε άμεση επαφή με τη γλώσσα τους. Διευρύνουν το λεξιλόγιό τους και μαθαίνουν να εκφράζονται σωστά και ολοκληρωμένα. Κυρίως να εκφράζονται. Είναι μεγάλο το πρόβλημα των παιδιών ιδιαίτερα σ' αυτόν τον τομέα, της έκφρασης.

Τι είναι αυτό που τα εμποδίζει να πούν μία σωστή συντακτικά, μία ολοκληρωμένη πρόταση, είναι θέμα που απασχολεί τους εκπαιδευτικούς, και

Η ΜΕΘΟΔΕΥΣΗ ΤΗΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ ΣΤΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Αύρα Ξεπαπαδάκου, Απόφοιτη του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών
του Πανεπιστημίου Αθηνών

Η ανάγκη εισαγωγής του μαθήματος του θεάτρου στα σχολεία, κυρίες και κύριοι, έχει διαπιστωθεί εδώ και πολλά χρόνια· ήδη από τις αρχές της δεκαετίας του '80 το θέμα αυτό απασχολεί το Υπουργείο Παιδείας, το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο και τους εκπαιδευτικούς κύκλους. Σήμερα η ανακίνηση αυτής της συζήτησης κρίνεται πιο έγκαιρη παρά ποτέ, καθώς το μάθημα του θεάτρου, που διδάσκεται επιτυχώς σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες, αποτελεί μεγάλο μέρος του οράματος της Μελίνας Μερκούρη για την καθιέρωση μιας δέσμης καλλιτεχνικών μαθημάτων στα σχολεία (πρόκειται για το σχέδιο "Μελίνα", το οποίο επεξεργάζονται επιτροπές από τα Υπουργεία Παιδείας και Πολιτισμού). Ιδιαίτερη ώθηση έχει προσδώσει ο ανθηρός θεσμός των Πανελληνίων Αγώνων Μαθητικού Θεάτρου, καθώς και η πρόσφατη αποφοίτηση των πρώτων πτυχιούχων Θεωρητικών Επιστημόνων του Θεάτρου από το Πανεπιστήμιο Αθηνών.

Αρκετά ιδιωτικά και πρότυπα πειραματικά σχολεία έχουν συμπεριλάβει την ενασχόληση με το θέατρο στο εκπαιδευτικό τους έργο. Αυτή έχει λάβει τρεις κυρίως μορφές: Πρώτον, Θεατρική Αγωγή (δηλαδή Αυτοσχεδιασμός και Θεατρικό Παιχνίδι) στο Δημοτικό Σχολείο· δεύτερον, οργάνωση και παραγωγή μιας θεατρικής παράστασης (είναι η πιο συνήθης σχολική θεατρική δραστηριότητα που εφαρμόζεται τόσο στην πρωτοβάθμια, όσο και στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση)· και τρίτον, διδασκαλία Ιστορίας, Θεωρίας και Δραματολογίας του Θεάτρου (πρόκειται για μαθήματα Θεατρολογίας που απ' όσο γνωρίζω διδάσκονται μόνο στη Σχολή Μωραΐτη, και μάλιστα πλήρως ενταγμένα στο ημερήσιο σχολικό πρόγραμμα).

ΓΝΩΡΙΜΙΑ ΜΕ ΤΟ "ΚΕΝΤΡΟ ΤΕΧΝΗΣ ΠΑΙΔΙΟΥ"

Δήμητρα Κούντζουλα, Υπεύθυνη Εκπαίδευσης Κέντρου Τέχνης

Το "ΚΕΝΤΡΟ ΤΕΧΝΗΣ ΠΑΙΔΙΟΥ" ιδρύθηκε το 1987 στην Αθήνα. Στόχος του είναι η ανάπτυξη του πολιτιστικού και μορφωτικού επιπέδου των παιδιών και των νέων μέσα από την δημιουργική έκφραση, την αισθητική καλλιέργεια, την αυτενέργεια, την κοινωνικοποίηση στην ομάδα και την ανάπτυξη των δεξιοτήτων τους, αξιοποιώντας όλες τις μορφές Τέχνης.

Στο "Κέντρο Τέχνης" τα παιδιά γνωρίζουν από κοντά τα σύγχρονα Εικαστικά γεγονότα, μαθαίνουν να επικοινωνούν με το έργο τέχνης και μέσα από τις δημιουργίες τους αξιοποιούν το δικό τους ταλέντο.

Πιστεύουμε πως όλα τα παιδιά μπορούν να εκφραστούν και να επικοινωνήσουν μέσα από τη ζωγραφική και τις άλλες εικαστικές και πλαστικές τέχνες (πηλός, κολλάζ, κατασκευές κ.λ.π.) ακολουθώντας την κατάλληλη παιδαγωγική διαδικασία. Δεν είναι τυχαίο άλλωστε πως η ζωγραφική είναι ο πρώτος και ιδιαίτερα αγαπητός τρόπος δημιουργικής απασχόλησης των παιδιών.

Καθήκον όλων μας είναι, να φροντίσουμε να αναπτυχθεί έγκαιρα στο παιδί η ανάγκη για πολιτιστική δράση που αποτελεί ψυχαγωγία υψηλού επιπέδου. Παράλληλα να του συμπαρασταθούμε όσο μπορούμε, για να ανακαλύψει τρόπους δημιουργικής έκφρασης, που θα το βοηθήσουν να διαμορφώσει μια ολοκληρωμένη προσωπικότητα. Προσόν, που αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για σωστές επιλογές και ποιότητα ζωής στο μέλλον.

Ελάτε λοιπόν να συνεργαστούμε μαζί με τα παιδιά μας, ώστε αυτά να αποτελέσουν αύριο τον πυρήνα μιας ανεπτυγμένης αισθητικά κοινωνίας.

Της Ελληνικής κοινωνίας, που με την ανεκτίμηση πολιτιστική της κληρονομιά, τροφοδοτεί ακόμα και σήμερα, τον 21ο αιώνα, την ταυτότητα του Ευρωπαίου πολίτη.